

„Peeter ja Hunt“ — maagiline esmakohutamine muusikainstrumentidega

TEKST KERTTU PILISTE
FOTO RASMUS KULL

Vanemuise muusikaosakonna 2023. aasta esimese esietendusena jõuab 10. jaanuaril lavale Sergei Prokofjevi muusikaline muinasjutt „Peeter ja Hunt“. Janek Savolaineni ja Katrin Pärna hariduslik ühislavastus toob teatrisse kõige noorema publiku ning tutvustab neile seitsme tegelase kaudu muusikainstrumente. Lavastuse autorite kõrval astuvad üles Aivar Kallaste, Julia Kaškovskaja ning Vanemuise sümfooniaorkester. Lavastuse muusikajuht on Taavi Kull. **Janek Savolainen** avab oma vaatenurka „Peetri ja Hundi“ loole.

Sisuliselt on see muusikatund, kus tutvustatakse pille ja õpetatakse muusikat kuulama ning visualiseerima seda heli, mis orkestriaugust kostab.

Alustame sellest, kuidas sa selle materjali juurde jõudsid. Millest tuli idee lavastada „Peetrit ja Hunti“?

Ma olen seda varem lavastanud 2017. aastal Heino Elleri muusikakoolis Kadri Leivategija ettepanekul. Lavastuses oli Vanemuise orkestrantide puhkpillikvintett ja Jutustaja rollis Jüri Aarma. Lahendasime tookordse lavastuse minimalistlike vahenditega, varjuteatri võtmes. Mängisime seda päris palju ning mõtlesin, et võiksin pöörduda selle materjali juurde tulevikus tagasi. Seekord pakkus muusikajuht Risto Joost, et võiksin „Peetrit ja Hunti“ lavastada, ning mul oli just samal hetkel täpselt sama idee.

Oled varem loonud tantsulavastusi – ka lastele – ning koreograafiat muusikalidele, kuid seekord on tegu muusikalise muinasjutuga. Mida „Peetri ja Hundi“ vormi poolelt võib oodata?

See on isegi ehk väljakutse. Me lähtume varjuteatrist, mis on suhteliselt kahemõõtmeline nähtus, umbes nagu Vana-Egiptuse reljeefid. Kuna kasutame etendamisel profiilmaske, liigume varjumängu etendades ise samuti kaheplaaniilises maailmas.

Kuigi tegu ei ole tantsuetendusega, üritame tegelaskujusid edasi anda mingi neile iseloomuliku plastikaga. Lavastus on teistsugune, kuna seal ei näe tavaolekus inimest, vaid tema ümberkehastumisi. Publik ei näe maski kandvat etendajat, vaid näeb, et tegelane Hunt muutub järsku näiteks Pardiks. Loos on kokku seitse tegelast: Vanaisa, Poiss, Hunt, Kass, Part, Linnuke ja Jahimees.

Kas orkester on ka publikule nähtaval?

Jah. Seekord ei ole orkester päris sügavikku peidetud. Orkestriaugu platvorm on ülespoole

tõstetud, et paistaks rohkem kui ainult poognaotsad. Pillidel on selles loos väga tähtis roll, seetõttu toome pillid nähtavale – nii on lastel ka põnevam.

Kuidas tekkis idee tuua „Peetri ja Hundi“ tegelaskond lavale varjuteatri võttega?

Mõtlesin, et võiks mõnda teistsugust vaatenurka pakkuda. Kostüümide kasutamine on levinud valik ja selles mõttes lihtne tee. Me oleks ju võinud tuua lavale karvase Hundi ja lühikestes pükstes Peetri, ent tahtsin lavastusele läheneda kuidagi põnevamalt ja asendada kostümeeritud inimesed varjudega. Vari on minu meelest kõige lihtsam ja ka kõige vanem teatri tegemise vahend. Kes meist ei oleks ise tekitanud seinale varjudest koeri ja muid loomi... Varjuteater võimaldab paaril inimesel kõik tegelased ära mängida: me ei pane teist kostüümi selga, vaid vahetame maske. Vahepeal näeb publik Vanaisa pärisinimese kujul ja Peetrit nukuna – nii saab Vanaisa lapselapse sülle võtta ja ära viia.

See on natuke maagiline ka, kui need tegelased ekraanile tekivad. Tekib küsimus, mis seal ekraani taga ikkagi on. Mäletan, et kui minu eelmist „Peetri ja Hundi“ lavastust mängisime, olid lapsed etenduse lõppedes päris jahmunud: „Misasja, ainult kaks inimest? Kuhu need ülejäänud põgenesid?“

Kas lugu jõuab lavale sellisena, nagu Prokofjev selle kirja pani, või olete seda Katrin Pärnaga ka mingil määral muutnud?

Mõningaid ajastu asju oleme muutnud: peategelane ei ole enam pioneer Petja. Pioneeri mõiste ei ütle tänapäeva lapsele ilmselt enam midagi. Aga muidu on lugu ikka samasugune. Lisaks näitemängu tegelastele on laval Jutustaja, kelle

põhiülesanne on orkestrit kaasata. Meie Jutustaja on Katrin Pärn. Varasemates lavastustes üle maailma on Jutustaja rollis olnud ka tuntud inimesi. Kas omal ajal isegi mitte Mihhail Gorbatsšov? Ja Sophia Loren, Sharon Stone ning David Bowie – ma olen tema esitust kuulnud. Samuti olen kuulnud Viola Davise jutustatud versiooni. Tihtilugu on muinasjutuvestja just mees, aga mõtlesin, et meie lavastuses võiks ka olla naisjutustaja – muinasjutuvestja-tädi.

Mida „Peetri ja Hundi“ loos sinu jaoks tore-dat on?

Sisuliselt on see muusikatund, kus tutvustatakse pille ja õpetatakse muusikat kuulama ning visualiseerima seda heli, mis orkestriaugust kostab. Kui Jutustaja tutvustab näiteks Linnukese tegelaskuju, siis mängitaksegi flöödil temale eriomast muusikafraasi. Meloodiad on üsna äratuntavad ja korduvad etenduse jooksul. Kui flöödilt kõlab kindel muusikaline fraas ja laps näeb samal ajal laval Linnukest, tekib muusika ja visuaalse vahel seos ning laps võib edaspidi hakata ka teisi muusikateoseid enda jaoks pildiliselt mõtestama. Samuti tekib tal ettekujutus instrumendist, mis sellist häält teeb. See lugu aitab avardada laste silmaringi.

Mis inspireerib sind lastele lavastama?

Väga vajalik on, et see esimene samm teatrisse saaks tehtud. Igat lavastust ei saa tulla lapsega vaatama, selleks peab olema lastelavastusi. Kui esimene teatrikogemus on täis maagiast, siis tahab laps edaspidi veel teatrisse tulla. Tähtis on, et oleks teatripubliku juurdekasv – tekiks teatris käimise harjumus ja et see komme ei kaoks.

Kui mina veel väike olin, käisin klassiga vaatamas Vanemuise teatri külalisetendust Estonia teatris, see oli lasteballett „Bambi“ (1987). Ma mäletan sellest vähe. Meenuvad liblikad, kes olid ilmselt väga värvilised tegelased, need on pildina meelde jäänud. See oli vist esimene balletilavastus, mida ma nägin. Ja kui ma 2000. aastal Vanemuise teatrisse tööle tulin, oli seesama ballett esimene, mille ma ise lavastasin. Ring sai täis. See on hea näide sellest, et kunagi ei või teada, kuidas teatrikülastus inimesele mõjub või millises suunas edasi tegutsema ärgitab. Minu puhul läks nii.

**Kollased
Kassid kutsu-
vad teatrisse
ning ootavad
küllakutseid
koolidesse,
lasteaeda-
desse, sünd-
mustele, et
üheskoos
ajada teatri-
juttu, meister-
dada töötoas
ja mängida!
🐾 Vaata:
Vanemuine.ee/
noortetoo**